

УДК 378.147.091.12.011.3:796.1

UDC 378.147.091.12.011.3:796.1

DOI: [10.31475/ped.dys.2024.36.01](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2024.36.01)

ОЛЕКСАНДР МОЗОЛЕВ,

доктор педагогічних наук, професор

(Україна, Хмельницький, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,

вул. Проскурівського подпілля, 139)

OLEKSANDR MOZOLEV,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

(Ukraine, Khmelnytskyi, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy,

Proskuriskoho Pidpillia St., 139)

ORCID: [0000-0002-3677-4433](https://orcid.org/0000-0002-3677-4433)

МАРИНА ХМАРА,

викладач

(Україна, Хмельницький, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,

вул. Проскурівського подпілля, 139)

MARYNA KHMARA,

Lecturer

(Ukraine, Khmelnytskyi, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy,

Proskuriskoho Pidpillia St., 139)

ORCID: [0000-0002-5290-6889](https://orcid.org/0000-0002-5290-6889)

Формування педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури на заняттях зі спортивних ігор

Formation of Pedagogical Skills of Future Teachers of Physical Culture in Classes on Sports Games

У статті досліджується теоретичні засади формування педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури. Мета – розкрити зміст формування педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури на заняттях зі спортивних ігор у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії (ХГПА). Встановлено, що діюча модель формування педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури в ХГПА орієнтована на забезпечення комплексного розвитку фахівців, де теоретичні знання поєднуються з практичними вміннями та навичками, а освітній процес спрямований на формування компетенцій, що забезпечують конкурентоспроможність випускників на ринку праці. Формування теоретичних знань та професійних компетентностей майбутніх вчителів фізичної культури відбувається шляхом вивчення навчальних блоків з дисциплін: педагогіка, психологія, морфофункціональні та метаболічні основи фізичного виховання, теорія і методика фізичної культури, інклюзивне фізичне виховання школярів. Взаємозв'язок між теоретичною та практичною підготовкою майбутніх вчителів фізичної культури здійснюється на практичних заняттях шляхом проведення частини заняття. У формуванні педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури значне місце приділяється практичній складовій, де передбачено сім видів практики. Спортивні та рухливі ігри для школярів є невід'ємною складовою освітнього процесу, тому важливе місце у підготовці майбутніх вчителів фізичної культури приділяється саме формуванню навичок організації цього виду діяльності.

Ключові слова: педагогічна майстерність, майбутній вчитель, фізична культура, спортивні ігри.

The article explores the theoretical foundations of the formation of pedagogical skills of future physical education teachers. The aim is to reveal the content of the formation of pedagogical skills of future physical education teachers in sports games classes at the Khmelnytsky Humanitarian and Pedagogical Academy (KHPA). To solve the tasks set, we used general scientific and special research methods: theoretical analysis of educational and scientific literature; observation method; comparative method; comparative method; problem-oriented method. Results. It was established that the current model of the formation of pedagogical skills of future physical education teachers at the KhPA is focused on ensuring the comprehensive development of specialists, where theoretical knowledge is combined with practical skills and abilities, and the educational process is aimed at the formation of competencies that ensure the competitiveness of graduates in the labor market. The formation of theoretical knowledge and

professional competencies of future physical education teachers at KhGPA occurs through the study of educational blocks in the following disciplines: pedagogy, psychology, morphofunctional and metabolic foundations of physical education, theory and methodology of physical education, inclusive physical education of schoolchildren. The relationship between theoretical and practical training of future physical education teachers at KhGPA is carried out in practical classes by conducting part of the class. In the formation of pedagogical skills of future physical education teachers, a significant place is given to the practical component, which provides for seven types of practice. Sports games classes most effectively allow developing the necessary professional skills, because it is in sports games classes that situations most often arise that require prompt, professional and correct intervention by the teacher. Sports and outdoor games for schoolchildren are an integral part of the educational process, therefore, an important place in the training of future physical education teachers is given to the formation of skills in organizing this type of activity.

Keywords: *pedagogical skills, future teacher, physical education, sports games.*

Вступ / Introduction. Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури полягає в раціональному застосуванні форм, методів та засобів навчання, що сприяють зміцненню здоров'я учнів, формуванню та гармонійному розвитку їх рухових якостей, зростанню інтересу до систематичних занять фізичними вправами та спортом. Унікальністю професійної діяльності майбутнього учителя фізичної культури є те, що він повинен навчитись застосовувати набуті знання, уміння та навички для реалізації основних професійно-педагогічних функцій: навчальної, виховної, організаційної, розвивальної та комунікативної (Т.В. Хома, 2021).

Серед великого різноманіття засобів фізичного виховання школярів важливе місце посідають ігри, в особливості ігри спортивні. Саме спортивні ігри є засобом комплексного розвитку фізичних якостей (спритності, сили, швидкості, витривалості та ін.). Вони дозволяють формувати морально-вольові якості дітей, розвивати навички та риси характеру як-от: цілеспрямованість, сміливість, активність, колективізм, рішучість, дисципліну, взаємодопомогу, відчуття відповідальності тощо (С. Карасевич, 2020). Самим важливим аспектом впливу гри на розвиток дитини вважають здійснювану через неї соціальну інтеграцію. Отже, спортивні ігри виступають як соціальна форма організації спільної діяльності з досягнення загальної мети (А. Проценко, О. Котова, та ін. 2023) Саме тому, у закладах вищої освіти України, спортивні ігри використовуються як засіб фізичної культури та як форма організації професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури.

Мета та завдання / Aim and Tasks. Мета – розкрити зміст формування педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури на заняттях зі спортивних ігор у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії.

Методи / Methods. Для вирішення поставлених завдань нами були використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: теоретичного аналізу навчальної та наукової літератури – для розкриття сутності та змісту формування педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури; метод спостереження – для встановлення сучасних тенденцій в підготовці фахівців фізичної культури; порівняльний метод – для дослідження еволюції розвитку вимог до рівня підготовленості вчителів фізичної культури; компаративний метод – для порівняння методичних підходів до підготовки висококваліфікованих фахівців в Україні та за кордоном; праксиметричний метод – для аналізу передового досвіду формування педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури; проблемно-орієнтовний метод – для наукового обґрунтування напрямів підготовки майбутніх вчителів фізичної культури до професійної діяльності.

Результати / Results. Серед основних завдань, які стоять перед системою вищої педагогічної освіти, важливе місце посідає завдання підготовки кваліфікованого фахівця.

Зміст професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури повинен сприяти формуванню у них схильностей до педагогічних інновацій та творчості; здатностей на професійному рівні володіти різноманітними засобами, методами, методичними прийомами та формами організації роботи зі здобувачами освіти; умінню систематично поповнювати арсенал знань, самовдосконалюватися; об'єктивно оцінювати учнів, самих себе та застосувати набуте у своїй педагогічній діяльності (О.А. Стасенко, 2016). Зміст професійно-прикладної фізичної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури становлять головним чином фізичні вправи і елементи ігрових видів спорту, що відповідають особливостям професійної діяльності вчителів фізичної культури.

Структура педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури включає професійну компетентність (інтегральну, загальні, спеціальні), володіння сучасними технологіями навчання та практичними вміннями, педагогічні здібності, наявність сформованих у вчителя громадянських, морально-етичних якостей (Н.С. Савченко, 2024).

У професійній підготовці майбутніх вчителів при оптимальному плануванні та організації освітнього процесу вирішується ряд важливих проблем, а саме: формується система сталих поглядів щодо визначення методичних підходів в організації занять, до роботи зі здобувачами освіти, підвищення рівня педагогічної майстерності та визначення власної траєкторії розвитку у сфері фізичної культури та спорту (Y. Prystupa, F. Muzyka, et al., 2022; В. Мельников та ін., 2024).

Цілеспрямоване формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури є ефективним, якщо зміст їхньої професійної підготовки набуває системного характеру, спрямований на комплексне вирішення актуальних завдань професійного становлення особистості студента, розвиток та інтеграцію його педагогічного потенціалу, професійного вдосконалення, професійно-педагогічних знань, умінь, навичок і досвіду практичної діяльності (O. Solytk, O. Bazylchuk, et al., 2022).

Процес становлення здобувача як фахівця складається із декількох етапів: усвідомлення соціальної значущості праці педагога, сприйняття вимог педагогічної професії, свідоме пред'явлення цих вимог до себе, самовиховання необхідних властивостей і якостей, які моделюють особистість вчителя, реалізація настанов на творче оволодіння обраною професією (I. Ivanič, A. Vertel, et al., 2020). Критеріями, які визначають педагогічну майстерність вчителя є: гуманність, науковість, педагогічна доцільність, оптимальний характер, результативність, демократичність, творчість, оригінальність. Педагогічна майстерність ґрунтується на високому фаховому рівні педагога, його загальній культурі та педагогічному досвіді (Г.П. Грибан, О.В. Отрошко, та ін., 2022).

Діюча модель формування педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії (ХГПА) орієнтована на забезпечення комплексного розвитку фахівців, де теоретичні знання поєднуються з практичними вміннями та навичками, а освітній процес спрямований на формування компетенцій, що забезпечують конкурентоспроможність випускників на ринку праці.

Особливість програми навчання майбутніх вчителів фізичної культури в ХГПА полягає в оптимальному поєднанні загальних, групових та індивідуальних форм організації освітнього процесу, створення умов для організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Програма сприяє формуванню у майбутніх фахівців компетентнісного, діяльнісного, проблемного, диференційованого, індивідуального та практичного підходів до вирішення завдань професійної діяльності.

Теоретична складова підготовки до діяльності забезпечує майбутніх учителів фізичної культури знаннями, необхідними для розуміння процесів, що відбуваються під час занять фізичною культурою, особливостей процесу розвитку дітей різного віку та сучасних підходів до організації навчального процесу.

Формування теоретичних знань та професійних компетентностей майбутніх вчителів фізичної культури в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії відбувається шляхом вивчення навчальних блоків з дисциплін:

–*Педагогіка* – вивчає процеси освіти, навчання та виховання, лише у властивих їй межах, розглядаючи у цих процесах тільки педагогічний аспект. Складовими компонентами педагогіки в освітньому процесі майбутніх вчителів фізичної культури в ХГПА є: загальна педагогіка, педагогіка за професійним спрямуванням, педагогіка фізичного виховання з основами наукових досліджень, основи педагогічної майстерності вчителя фізичної культури.

–*Психологія* – розкриває психологічні закономірності розвитку особистості дітей різного віку, що надає можливість вчителям будувати ефективні стосунки з учнями, мотивувати їх до занять фізичною культурою та формувати позитивне ставлення до здорового способу життя.

–*Морфологічно-функціональні та метаболічні основи фізичного виховання* (анатомія, фізіологія, медико-біологічний контроль у фізичному вихованні) – формують знання будови тіла, функцій органів та фізіологічних процесів, що відбуваються під час фізичної активності, дає можливість підбирати оптимальні фізичні вправи, контролювати навантаження та запобігати травматизму.

–*Теорія і методика фізичної культури* (Теоретичні основи системи фізичного виховання школярів; Форми організації занять з фізичного виховання в закладах середньої освіти; Розвиток рухових здібностей школярів; Методика організації та проведення занять з фізичного виховання в Новій українській школі) – вивчення основних принципів, методів та форм проведення занять зі школярами різних вікових груп та рівнем розвитку фізичних якостей. Дозволяє створювати ефективні навчальні програми та контролювати процес фізичного розвитку учнів.

–*Інклюзивне фізичне виховання школярів* (лікувальна фізична культура в школі; фізичне виховання дітей з особливими потребами; корекція фізичного розвитку школярів) - це реалізація адаптивного підходу до залучення учнів до фізичної активності. Основна мета такого підходу – забезпечити можливість учнів з особливими потребами брати участь у всіх формах фізичного

виховання, відчувати себе комфортно і досягати успіху.

Взаємозв'язок між теоретичною та практичною підготовкою майбутніх вчителів фізичної культури в ХГПА здійснюється на практичних заняттях шляхом проведення частини заняття. А саме, на заняттях з рухливих і спортивних ігор, гімнастики, легкої атлетики, фітнесу та плавання з методикою навчання студенти практикуються проводити підготовчу, основну і заключну частину занять, тим самим здобувають практичний досвід, формують впевненість у власних діях, навчаються вирішувати ситуативні завдання.

В ХГПА на спеціальності «Фізична культура» впроваджена система удосконалення методичних умінь майбутніх вчителів фізичної культури на заняттях зі спортивних ігор, що сприяє розвитку професійної компетентності та формуванню педагогічної майстерності. Проведення частини заняття зі спортивних ігор дозволяє:

- створити цілісне уявлення про зміст та структуру заняття;
- визначити характерні особливості проведення кожної частини заняття;
- навчитися здійснювати планування навчальних занять;
- здійснювати керівництво діями учнів;
- формувати методичні навички з ознайомлення, навчання та удосконалення фізичних вправ;
- здійснювати початковий, етапний, поточний, підсумковий та оперативний контроль;
- розвивати комунікативні, рефлексивні та емоційні навички;
- формувати руховий арсенал фізичних вправ для розвитку рухових здібностей учнів;
- розвинути евристичні здібності – можливість вибору оптимального варіанту виконання рухового завдання;
- здійснювати взаємоаналіз та самоаналіз проведених занять;
- прогнозувати потенційні небезпеки в проведенні заняття та виконанні окремих вправ;
- формувати навички оцінювання фізичних здібностей та визначення функціонального стану учнів.

Під час проведення занять зі спортивних ігор особливе місце приділяється безпеці. Необхідність навчання майбутніх вчителів фізичної культури безпечному проведенню занять зі спортивних ігор викликана тим, що високий рівень рухової активності, емоційної забарвленості заняття та постійний контакт між учнями часто стають причинами виникнення різних небезпечних ситуацій. Нерідко порушення дисципліни веде до виникнення конфліктних ситуацій, порушення правил техніки безпеки, правил поведінки на занятті, правил тої чи іншої ігрової діяльності та призводить до ушкоджень і травмувань під час уроків. Саме тому уміння майбутніх учителів фізичної культури прогнозувати потенційні небезпеки є важливою складовою його підготовки.

У формуванні педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури значне місце приділяється практичній складовій. Для студентів спеціальності 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)», що навчаються в ХГПА передбачено сім різновидів практики:

- 1.«Підготовка до роботи в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку» - 2 тижні.
- 2.«Ознайомлювальна практика в школі» - 2 тижні.;
- 3.«Практика в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку» - 2 тижні.
- 4.«Практика з організації та проведення фізкультурно-оздоровчих заходів протягом навчального дня» - 2 тижні.
- 5.«Практика з позакласної та позашкільної роботи» - 3 тижні.
- 6.«Навчально-педагогічна практика в закладах освіти» - 3 тижні.
- 7.«Педагогічна практика в закладах освіти» - 6 тижнів.

Кожна з практик є важливою складовою у формуванні професійної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури й чітко визначає мету та реалізацію низки освітніх завдань. Під час проходження практики студенти проходять шлях від спостерігача до організатора освітнього процесу.

Спортивні та рухливі ігри для школярів є невід'ємною складовою освітнього процесу, тому важливе місце у підготовці майбутніх вчителів фізичної культури приділяється саме формуванню навичок організації цього виду діяльності. Педагогічна практика дозволяє удосконалити набуті знання, уміння та навички в процесі навчання.

Обговорення / Discussion. Глобалізація в освіті веде до зростання академічної мобільності, уніфікації навчальних планів і методів навчання, широкого поширення дистанційної освіти, з'являється розуміння необхідності використання нових форм в освіті (О. Мозолев, 2022; V. Levkulych, L. Chervona, et al., 2022). Викладання освітньої складової у вищій школі, безумовно, має бути спрямоване на підготовку фахівців, які володіють знаннями та навичками, що повністю відповідають вимогам сучасного інформаційного суспільства (О. Солтик, 2022; О.В. Шевченко, А.О. Мельнік, 2024).

Вітчизняні науковці акцентують увагу на проблемах та особливостях професійної підготовки майбутніх фахівців із фізичного виховання, організаційно-педагогічних засадах формування та самопрезентації професійної компетентності, спроможності вчителів фізичної культури формувати в учнів ключові компетентності, готовності фахівців до реалізації основних положень нової української школи (Н. Сороколіт, 2022; О. Солтик, 2022; О. Mozolev, M. Khmara, 2019).

Цілеспрямоване формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури є ефективним, якщо зміст їхньої професійної підготовки набуває системного характеру, спрямований на комплексне вирішення актуальних завдань професійного становлення особистості студента, розвиток та інтеграцію його педагогічного потенціалу, спортивно-професійного вдосконалення, професійно-педагогічних знань, умінь, навичок і досвіду практичної діяльності (Т.Ф. Матвійчук, 2015; Y. Prystupa, F. Muzyka, et al., 2022).

Педагогічна майстерність учителя фізичної культури виражається у вмінні обирати правильні методи та засоби навчання, використання різних форм організації учнів під час занять фізичною культурою та спортом, постійному спрямування діяльності на збереження та покращення здоров'я учнів, формування умінь та навичок у різних видах рухової активності та розвитку рухових якостей загалом, формування в учнів інтересу та мотивації до систематичних занять фізичними вправами та спортом, розуміння єдності розумового, естетичного та трудового виховання у поєднанні з фізичним розвитком особистості (В.О. Павленко, 2017; О. Mozolev, M. Khmara, et al., 2020).

Педагогічна майстерність учителя фізичної культури передбачає наявність педагогічних здібностей, загальної культури, професійної компетентності, широкої освіченості, психологічної грамотності та методичної підготовки, здатності зрозуміло викладати учням навчальний матеріал, робити його доступним для дітей, викликати інтерес до предмета, активізувати учнів (Д.В. Бермудес, Т.О. Лоза, 2017).

Формування професійної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури на етапі навчання у закладі вищої освіти суттєво залежить від раціональної інтеграції навчальних дисциплін та їх орієнтації на професійну діяльність, у якій окрема дисципліна слугує засобом досягнення загальної мети (Л.І. Прокопова, А.Б. Гученко та ін., 2016). Значна роль у професійному розвитку вчителя фізичної культури належить спортивним іграм. Багаторічний педагогічний досвід використання спортивних ігор у освітньому процесі свідчить про високу цінність цього засобу для різнобічної підготовки майбутніх вчителів фізичного виховання (І.В. Оксенюк, В.В. Ковальський, А.А. Кашуба, 2019).

Проведене дослідження підтвердило й розширило наукові погляди Л.І. Прокопова, А.Б. Гученко та ін., 2016; В.О. Павленко, 2017; Т.В. Хома, 2021; Н. Сороколіт, 2022; О. Солтик, 2022; О.В. Шевченко, А.О. Мельнік, 2024 та інших науковців щодо труднощів, які виникають у процесі становлення здобувачів вищої освіти як майбутніх фахівців. В процесі здобуття освіти майбутні вчителі фізичної культури повинен навчитись: планувати свою діяльність (Т. Матвійчук, 2015; орієнтуватись у навчальному матеріалі, обирати оптимальні форми, методи та засоби навчання (В. Павленко, 2017); використовувати диференційований та індивідуальний підхід у навчанні учнів (О. Мозолєв, 2022); вміти чергувати різні види діяльності (С. Карасевич, 2020); виявляти помилки учнів та усувати причини їх виникнення (Л. Прокопова, 2016); створювати сприятливі умови для навчання з використанням здоров'язбережувальних технологій (Г. Грибан, 2022); вміти реагувати на емоційні прояви учнів (О. Шевченко, 2024); приділяти увагу особистісному саморозвитку та самовдосконаленню (В. Мельников, 2024) та багато іншого.

Особливістю нашого дослідження було те, що розглянувши теоретичні підходи до формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя фізичної культури ми зацентрували увагу на розвитку професійних навичок фахівця засобами спортивних ігор.

Висновки / Conclusions. Формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя фізичної культури це складний, багатогранний процес, що містить багато складових. Результативність праці вчителя безпосередньо залежить від рівня професійної підготовленості. У ХГПА підготовка фахівців фізичної культури здійснюється на основі компетентнісного, діяльнісного, проблемного, диференційованого, індивідуального та практичного підходів до вирішення завдань майбутньої професійної діяльності.

Сучасний вчитель фізичної культури повинен творчо, оперативно, нестандартно, високопрофесійно вирішувати педагогічні проблеми, застосовуючи, як набуті компетенції, так і власний досвід, інтелект, педагогічне чуття й такт. Заняття зі спортивних ігор найбільш ефективно дозволяють розвинути необхідні професійні навички, адже саме на заняттях зі спортивних ігор найчастіше виникають ситуації, що потребують оперативного, професійного та коректного втручання вчителя.

Список використаних джерел і літератури:

- Бермудес, Д. В., & Лоза, Т. О.** (2017). Професійно-педагогічна діяльність учителів фізичної культури в загальноосвітніх навчальних закладах. *Молодий вчений, 1*, 40–44. [in Ukrainian].
- Грибан, Г. П., Отрошко, О. В., Солодовник, О. В., Крук, А. З., Засік, Г. В., Пуздимір, М. І., & Гошко, А. М.** (2022). Формування професійних компетентностей учителя фізичної культури у здобувачів з використанням здоров'язбережувальних технологій навчання. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 6* (151), 46–51. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6\(151\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151).09) [in Ukrainian].
- Карасевич, С. А.** (2020). Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до застосування рухливих та спортивних ігор у професійній діяльності. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, 52*, 124–131. doi: [10.31376/2410-0897-2023-2-52-124-131](https://doi.org/10.31376/2410-0897-2023-2-52-124-131) [in Ukrainian].
- Матвійчук, Т. Ф.** (2015). *Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичного виховання у процесі професійної підготовки.* (Дис. ... канд. пед. наук). Львів. [in Ukrainian].
- Мельников, В., Хмара, М., & Мозолев, О.** (2024). Фітнес технології фізичного самовдосконалення студентів. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective, 2* (1), 86–94. <http://doi.org/10.31891/pcs.2024.1.54>. [in Ukrainian].
- Мозолев, О.** (2022). Інформаційно-комунікаційні технології в організації сучасного освітнього процесу з фізичного виховання. *Scientific Collection «InterConf», 126*, 211–214. [in Ukrainian].
- Мозолев, О.** (2022). Ефективні способи підтримки фізичної працездатності учнів під час дистанційного навчання. *Педагогічний дискурс, 32*, 45–55. doi: [10.31475/ped.dys.2022.32.06](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2022.32.06) [in Ukrainian].
- Мозолев, О. М.** (2022). *Організація фізичного виховання студентів педагогічних спеціальностей.* Хмельницький: Видавець ФОП Цюпак А. А. [in Ukrainian].
- Оксенюк, І. В., Ковальський, В. В., & Кашуба, А. А.** (2019). Формування професійних компетентностей майбутніх вчителів фізичного виховання засобами спортивних ігор. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 12* (120), 89–92. doi: [10.31392/NPU-nc.series.15.2019.12\(120\)19.17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series.15.2019.12(120)19.17) [in Ukrainian].
- Павленко, В. О.** (2017). Педагогічна майстерність вчителя фізичної культури в умовах реформування середньої освіти. *Основи побудови тренувального процесу в циклічних видах спорту, 178–183.* [in Ukrainian].
- Прокопова, Л. І., Гученко, А. Б., Гвоздецька, С. В., & Рибалко, П. Ф.** (2016). Формування професійної майстерності майбутнього вчителя фізичної культури. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки, 137*, 338–341. [in Ukrainian].
- Проценко, А., Котова, О., Цибульська, В., Олійник, І., Суханова, Г., Кириєнко, О., & Непша, О.** (2023). Спортивні ігри як засіб професійно-прикладної фізичної підготовки здобувачів педагогічних закладів вищої освіти. *Наукові інновації та передові технології, 5* (19), 581–591. [in Ukrainian].
- Савченко, Н. С.** (2024). Шляхи формування педагогічної майстерності у майбутніх учителів фізичної культури. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки, 214*, 84–90. doi: [10.36550/2415-7988-2024-1-214-84-90](https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-214-84-90) [in Ukrainian].
- Стасенко, О. А.** (2016). Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури в процесі професійної підготовки. *Педагогічні науки, LXXIII* (2), 113–117. [in Ukrainian].
- Солтик, О.** (2022). Оновлення змісту професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури на засадах інтегративного підходу. *Psychology Travelogs, 1*, 98–116. [in Ukrainian].
- Сороколіт, Н.** (2022). Розвиток професійних компетентностей учителів фізичної культури в умовах Нової української школи. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві, 2* (58), 22–28. [in Ukrainian].
- Хмара, М. А., & Мозолев, О. М.** (2023). Інформаційно комунікативні технології як засіб мотивації молоді до занять фізичною культурою. *Scientific Collection «InterConf», 156*, 608–612. [in Ukrainian].
- Хома, Т. В.** (2021). *Основи педагогічної майстерності. Опорні конспекти лекцій для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 014 «Середня освіта (фізична культура)», освітній ступінь «бакалавр».* Ужгород: Поліграфцентр «Ліра». [in Ukrainian].
- Шевченко, О. В., & Мельник, А. О.** (2024). Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичної культури засобами рухливих ігор. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, 3К* (176), 512–515. doi: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).115](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).115) [in Ukrainian].
- Backman, E., & Barker, D. M.** (2020). Re-thinking pedagogical content knowledge for physical education teachers—implications for physical education teacher education. *Physical education and sport pedagogy, 25* (5), 451–463. doi: [10.1080/17408989.2020.1734554](https://doi.org/10.1080/17408989.2020.1734554) [in English].
- Ivanii, I., Vertel, A., Zlenko, N., Butenko, V., & Biler, S.** (2020). Competence and Professional Skills in Training Future Specialists in the Field of Physical Education and Sports. *Propósitos y Representaciones, 8* (SPE2), e690. doi: <http://dx.doi.org/10.20511/pyr2020.v8nSPE2.690> [in English].
- Levkulych, V., Chervona, L., Iehupov, M., & Mozolev, O.** (2022). Communicative resources of socio-economic development and pedagogical activity in the context of globalization challenges. *SHS Web of Conferences 141, 03012* (2022) *MTDE 2022*. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202214103012> [in English].
- Mozolev, O., Khmara, M., Yashchuk, I., Kravchuk, L., Matviichuk, V., Kalenskyi, A., Miroshnichenko, V., & Halus, O.** (2020). The Influence of Value-oriented Teaching upon Vital Competences Formation of 7-9 Years Old Pupils during Physical Education Lessons. *Universal Journal of Educational Research, 8* (6), 2352–2358. DOI: [10.13189/ujer.2020.080619](https://doi.org/10.13189/ujer.2020.080619) [in English].
- Mozolev, O., & Khmara, M.** (2019). Comparative Analysis of the Effectiveness of the Polish and Ukrainian

Basic Training Programs for Physical Education of Primary School Students. *Pedagogical Discourse*, 27, 7–17. doi:[10.31475/ped.dvs.2019.27.01](https://doi.org/10.31475/ped.dvs.2019.27.01) [in English].

Prystupa, Y., Muzyka, F., Kryshtanovych, S., Matviiv, V., & Ilkiv, O. (2022). The main pedagogical aspects of the formation of professional competence of students of physical culture. *Revista Tempos E Espaços Em Educação*, 15 (34), e16974. <https://doi.org/10.20952/revtee.v15i34.16974> [in English].

Solytk, O., Bazylchuk, O., Dutchak, Y., Khimich, V., & Dobrovitska, O. (2022). Formation of professional skills of future teachers of physical culture. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 14 (1), 406–425. [in English].

References:

Bermudes, D. V., & Loza, T. O. (2017). Profesiino-pedahohichna diialnist uchyteliv fizychnoi kultury v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh [Professional and Pedagogical Activity of Physical Education Teachers in General Education Institutions]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 1, 40–44. [in Ukrainian].

Hryban, H. P., Otroshko, O. V., Solodovnyk, O. V., Kruk, A. Z., Zasik, H. V., Puzdymir, M. I., & Hoshko, A. M. (2022). Formuvannia profesiinykh kompetentnosti uchytelia fizychnoi kultury u zdobuvachiv z vykorystanniam zdoroviazberezhuvalnykh tekhnolohii navchannia [Formation of Professional Competencies of a Physical Education Teacher in Applicants Using Health-Saving Teaching Technologies]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho Pedahohichnoho Universytetu imeni M. P. Drahomanova – Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov*, 6 (151), 46–51. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6\(151\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.6(151).09) [in Ukrainian].

Karasievych, S. A. (2020). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do zastosuvannia rukhlyvykh ta sportyvnykh ihor u profesiinii diialnosti [Training of Future Physical Education Teachers for the Use of Active and Sports Games in Professional Activities]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka – Bulletin of the Oleksandr Dovzhenko National Pedagogical University of Hlukhiv*, 52, 124–131. doi: [10.31376/2410-0897-2023-2-52-124-131](https://doi.org/10.31376/2410-0897-2023-2-52-124-131) [in Ukrainian].

Matviichuk, T. F. (2015). *Formuvannia pedahohichnoi maisternosti maibutnikh uchyteliv fizychnoho vykhovannia u protsesi profesiinoy pidhotovky* [Formation of Pedagogical Skills of Future Physical Education Teachers in the Process of Professional Training]. (Candidate's thesis). Lviv. [in Ukrainian].

Melnikov, V., Khmara, M., & Mozolev, O. (2024). Fitnes tekhnolohii fizychnoho samovdoskonalennia studentiv [Fitness Technologies of Physical Self-Improvement of Students]. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective – Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, 2 (1), 86–94. <http://doi.org/10.31891/pcs.2024.1.54>. [in Ukrainian].

Mozolev, O. (2022). Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii v orhanizatsii suchasnoho osvitnoho protsesu z fizychnoho vykhovannia [Information and Communication Technologies in the Organization of the Modern Educational Process in Physical Education]. *Scientific Collection «InterConf»*, 126, 211–214. [in Ukrainian].

Mozolev, O. (2022). Efektyvni sposoby pidtrymky fizychnoi pratsezdatsnosti uchniv pid chas dystantsiinoho navchannia [Effective Ways to Support the Physical Performance of Students During Distance Learning]. *Pedahohichnyi dyskurs – Pedagogical Discourse*, 32, 45–55. doi:[10.31475/ped.dvs.2022.32.06](https://doi.org/10.31475/ped.dvs.2022.32.06) [in Ukrainian].

Mozolev, O. M. (2022). *Orhanizatsiia fizychnoho vykhovannia studentiv pedahohichnykh spetsialnosti* [Organization of Physical Education of Students of Pedagogical Specialties]. Khmelnytskyi: Vydavets FOP Tsiupak A. A. <http://212.111.198.18:88/jspui/handle/123456789/637> [in Ukrainian].

Okseniuk, I. V., Kovalskyi, V. V., & Kashuba, A. A. (2019). Formuvannia profesiinykh kompetentnosti maibutnikh vchyteliv fizychnoho vykhovannia zasobamy sportyvnykh ihor [Formation of Professional Competencies of Future Physical Education Teachers Through Sports Games]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho Pedahohichnoho Universytetu imeni M. P. Drahomanova Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov*, 12 (120), 89–92. doi: [10.31392/NPU-nc.series.15.2019.12\(120\)19.17](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series.15.2019.12(120)19.17) [in Ukrainian].

Pavlenko, V. O. (2017). Pedahohichna maisternist vchytelia fizychnoi kultury v umovakh reformuvannia serednoi osvity [Pedagogical Skills of a Physical Education Teacher in the Context of Secondary Education Reform]. *Osnovy pobudovy trenuvalnoho protsesu v tsyklichnykh vydakh sportu – Fundamentals of Building a Training Process in Cyclical Sports*, 178–183. [in Ukrainian].

Prokopova, L. I., Huchenko, A. B., Hvozdetzka, S. V., & Rybalko, P. F. (2016). Formuvannia profesiinoy maisternosti maibutnoho vchytelia fizychnoi kultury [Formation of Professional Skills of a Future Physical Education Teacher]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky – Bulletin of the Chernihiv National Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, 137, 338–341. [in Ukrainian].

Protsenko, A., Kotova, O., Tsybulska, V., Oliinyk, I., Cukhanova, H., Kyriienko, O., & Nepsha, O. (2023). Sportyvni ihry yak zasib profesiino-prykladnoi fizychnoi pidhotovky zdobuvachiv pedahohichnykh zakladiv vyshchoi osvity [Sports Games as a Means of Professional and Applied Physical Training of Applicants to Pedagogical Institutions of Higher Education]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii – Scientific Innovations and Advanced Technologies*, 5 (19), 581–591. [in Ukrainian].

Savchenko, N. S. (2024). Shliakhy formuvannia pedahohichnoyi maisternosti u maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury [Ways of Forming Pedagogical Skills in Future Teachers of Physical Culture]. *Naukovi zapysky. Serii: Pedahohichni nauky – Scientific notes. Series: Pedagogical Sciences*, 214, 84–90. doi: [10.36550/2415-7988-2024-1-214-84-90](https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-214-84-90) [in Ukrainian].

Stasenko, O. A. (2016). Formuvannia pedahohichnoyi maisternosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury v protsesi profesiinoy pidhotovky [Formation of Pedagogical Skills of Future Physical Education Teachers in the

Process of Professional Training]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical Sciences*, LXXIII (2), 113–117. [in Ukrainian].

Soltyk, O. (2022). Onovlennia zmistu profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury na zasadakh intehratyvnoho pidkhdodu [Updating the Content of Professional Training of Future Physical Education Teachers Based on the Integrative Approach]. *Psychology Travelogs – Psychology Travelogs*, 1, 98–116. [in Ukrainian].

Sorokolit, N. (2022). Rozvytok profesiinykh kompetentnosti uchyteliv fizychnoi kultury v umovakh Novoi ukrainskoi shkoly [Development of Professional Competencies of Physical Education Teachers in the Conditions of the New Ukrainian School]. *Fizychni vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi – Physical Education, Sports and Health Culture in Modern Society*, 2 (58), 22–28. [in Ukrainian].

Khmara, M. A., & Mozolev, O. M. (2023). Informatsiino komunikatyvni tekhnolohii yak zasib motyvatsii molodi do zaniat fizychnoiu kulturoiu [Information and Communication Technologies as a Means of Motivating Young People to Engage in Physical Education]. *Scientific Collection «InterConf»*, 156, 608–612. [in Ukrainian].

Khoma, T. V. (2021). *Osnovy pedahohichnoi maisternosti. Oporni konspekty lektsii dlia studentiv dennoi ta zaochnoi form navchannia spetsialnosti 014 «Serednia osvita (fizychna kultura)», osvittii stupin «bakalavr» [Fundamentals of Pedagogical Skills. Reference Lecture Notes for Students of Full-Time and Part-Time Forms of Study in the Specialty 014 «Secondary Education (Physical Education)», Educational Degree «Bachelor»]. Uzhhorod: Polihraftsentr «Lira». [in Ukrainian].*

Shevchenko, O. V., & Melnik, A. O. (2024). Formuvannia pedahohichnoi maisternosti maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury zasobamy rukhlyvykh ihor [Formation of Pedagogical Skills of Future Physical Education Teachers by Means of Outdoor Games]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho Pedahohichnoho Universytetu imeni M. P. Drahomanova*, 3K (176), 512–515. doi: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).115](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).115) [in Ukrainian].

Backman, E., & Barker, D. M. (2020). Re-thinking pedagogical content knowledge for physical education teachers—implications for physical education teacher education. *Physical education and sport pedagogy*, 25 (5), 451–463. doi: [10.1080/17408989.2020.1734554](https://doi.org/10.1080/17408989.2020.1734554) [in English].

Ivanii, I., Vertel, A., Zlenko, N., Butenko, V., & Biler, S. (2020). Competence and Professional Skills in Training Future Specialists in the Field of Physical Education and Sports. *Propósitos y Representaciones*, 8 (SPE2), e690. doi: <http://dx.doi.org/10.20511/pyr2020.v8nSPE2.690> [in English].

Levkulych, V., Chervona, L., Iehupov, M., & Mozolev, O. (2022). Communicative resources of socio-economic development and pedagogical activity in the context of globalization challenges. *SHS Web of Conferences* 141, 03012 (2022) MTDE 2022. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202214103012> [in English].

Mozolev, O., Khmara, M., Yashchuk, I., Kravchuk, L., Matviichuk, V., Kalenskyi, A., Miroshnichenko, V., & Halus, O. (2020). The Influence of Value-oriented Teaching upon Vital Competences Formation of 7-9 Years Old Pupils during Physical Education Lessons. *Universal Journal of Educational Research*, 8 (6), 2352–2358. DOI: [10.13189/ujer.2020.080619](https://doi.org/10.13189/ujer.2020.080619) [in English].

Mozolev, O., & Khmara, M. (2019). Comparative Analysis of the Effectiveness of the Polish and Ukrainian Basic Training Programs for Physical Education of Primary School Students. *Pedagogical Discourse*, 27, 7–17. doi: [10.31475/ped.dys.2019.27.01](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2019.27.01) [in English].

Prystupa, Y., Muzyka, F., Kryshtanovych, S., Matviiv, V., & Ilkiv, O. (2022). The main pedagogical aspects of the formation of professional competence of students of physical culture. *Revista Tempos E Espaços Em Educação*, 15 (34), e16974. <https://doi.org/10.20952/revtee.v15i34.16974> [in English].

Soltyk, O., Bazylchuk, O., Dutchak, Y., Khmich, V., & Dobrovitska, O. (2022). Formation of professional skills of future teachers of physical culture. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 14 (1), 406–425. [in English].

Дата надходження статті: «21» серпня 2024 р.

Стаття прийнята до друку: «17» вересня 2024 р.

Мозолев Олександр – професор кафедри туризму, теорії та методики фізичної культури і валеології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, доктор педагогічних наук, професор

Mozolev Oleksandr – Professor of the Department of Tourism, Theory and Methods of Physical Culture and Valeology of the Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Хмара Марина – викладач кафедри туризму, теорії та методики фізичної культури і валеології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Khmara Maryna – Lecturer of the Department of Tourism, Theory and Methods of Physical Culture and Valeology of the Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy

Цитуйте цю статтю як:

Cite this article as:

Мозолев, О., & Хмара, М. (2024). Формування педагогічної майстерності майбутніх вчителів фізичної культури на заняттях зі спортивних ігор. *Педагогічний дискурс*, 36, 7–14. doi: [10.31475/ped.dys.2024.36.01](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2024.36.01).

Mozolev, O., & Khmara, M. (2024). Formation of Pedagogical Skills of Future Teachers of Physical Culture in Classes on Sports Games. *Pedagogical Discourse*, 36, 7–14. doi: [10.31475/ped.dys.2024.36.01](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2024.36.01).